

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

20.07.2021. Nr. 1-5/152
Uz 07.07.2021 1-17/3012

Tieslietu ministrijai
pasts@tm.gov.lv

Par viedokli par Resocializācijas politikas pamatnostādņu 2021-2027.gadam projektu

Tiesībsargs ir saņēmis 2021.gada 7.jūlija Tieslietu ministrijas vēstuli Nr.1-17/3012 ar lūgumu sniegt viedokli par Valsts sekretāru sanāksmē izsludināto Tieslietu ministrijas izstrādāto Resocializācijas politikas pamatnostādņu 2021.-2027.gadam projektu (turpmāk – Pamatnostādnes).

Starptautisko dokumentu skatījumā galvenais ieslodzījuma mērķis ir sabiedrības aizsardzība no atkārtotiem noziedzīgiem nodarījumiem un šo mērķi ir iespējams sasniegt tikai tad, ja ieslodzījumā pavadītais laiks iespējami tiek izmantots, lai nodrošinātu ieslodzīto reintegrāciju sabiedrībā pēc atbrīvošanās, lai viņi būtu spējīgi dzīvot patstāvīgu un likumpaklausīgu dzīvi. Šajā sakarā cietumu administrācijām un kompetentām iestādēm jāpievērš uzmanību izglītības, profesionālās apmācības un darba iespējas, kā arī cita atbilstoša un pieejama palīdzība, ieskaitot palīdzību ar koriģējošu, garīgu, sociālu, medicīnisku un sportisku raksturu. Visas šādas programmas, darbības, pakalpojumi jāpielāgo ieslodzīto individuālajām pāraudzināšanas vajadzībām¹.

Atbilstoši starptautisko dokumentu vadlīnijām un principiem, vairāk kā pirms desmit gadiem kardināli mainījās izpratne par soda izpildes mērķiem, uzdevumiem, saturu, kā arī izmantojamiem līdzekļiem šo mērķu sasniegšanai, ieviešot normatīvajā regulējumā resocializācijas sistēmu. Kā rezultātā par brīvības atņemšanas soda izpildes mērķi tika noteikts – efektīvi piemērot notiesātajam visus Latvijas Sodu izpildes kodeksā noteiktos soda izpildes noteikumus, tādējādi nodrošinot personas resocializāciju un tiesisku uzvedību pēc soda izpildes².

Izvērtējot Pamatnostādņēs norādīto, ir secināms, ka turpinot darbu pie resocializācijas politikas mērķa īstenošanas ir paredzēta padziļināta koncentrēšanās tieši uz ieslodzīto un probācijas klientu tuvināšanu sabiedrībā notiekošajiem procesiem, resocializācijas procesa elastības veicināšanai, kā arī darba metožu un pakalpojumu pielāgošanu individuālajām un mainīgajām vajadzībām. Īpaši izceļams ir nolūks pievērst pastiprinātu uzmanību darbam ar specifiskām mērķa grupām – piemēram, personām ar

¹ United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (the Mandela Rules), 4.R.,pieejami: <https://digitallibrary.un.org/record/805001?ln=en>

² Latvijas Sodu izpildes kodeksa 8.pants, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/90218-latvijas-sodu-izpildes-kodekss>

garīga rakstura traucējumiem, atkarīgajiem, sievietēm, bērniem, jauniešiem, kas prasa atšķirīgu pieeju resocializācijas darbam ar šīm personām. Tāpat nešaubīgi jāpiekrīt, ka veiksmīga resocializācijas procesa priekšnosacījums ir Ieslodzījuma vietu pārvaldes un Valsts probācijas dienesta personāla nemainīgums, profesionālā sagatavotība, kā arī vienlīdz būtisks faktors - atbilstoša ieslodzījuma vietu infrastruktūra. Atzinīgi vērtējama atbalsta pasākumu iekļaušana ieslodzīto un probācijas klientu ģimenes locekļiem. Ģimenes atbalsts un ģimenes saišu stiprums ir būtisks faktors veiksmīgai ieslodzītā resocializācijai un tam ir būtiska nozīme personas likumpaklausīgai dzīvei sabiedrībā pēc soda izciešanas.

Pamatnostādnēs kā viens no rīcības virzieniem ir paredzēts stiprināt pašvaldību un Nevalstisko organizāciju lomu, veidojot izpratni par katra sektora lomu atkārtota likumpārkāpuma novēršanā, izglītojot un nodrošinot atbalsta pasākumus Nevalstiskajām organizācijām, pašvaldībām, kā arī citām institūcijām, tādējādi veicinot sabiedrības gatavību uzņemt personu pēc soda izciešanas un personas iekļaušanos sabiedrības procesos, tai skaitā, nodarbināmību. Arī tiesībsarga ieskatā minētais rīcības virziens un plānotie pasākumi tā īstenošanai ir būtisks solis atkārtotu noziedzīgu nodarījumu novēršanā un personu reintegrācijai sabiedrībā pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas. Pat, ja ieslodzījuma vietā attiecībā uz ieslodzīto tiek veiksmīgi īstenots resocializācijas process un ir sasniegts būtisks rezultāts, bet personai atgriežoties sabiedrībā nav tai nepieciešamā atbalsta, ieslodzījuma laikā veiktā resocializācijas darba efektivitāte zūd.

Tiesībsarga ieskatā realizējot pamatnostādnēs izvirzītos mērķus, rīcības virzienus un plānotos pasākumus un aktivitātes to īstenošanai, tiks panākts būtisks pienesums jau ieviestā resocializācijas procesa pilnveidošanā, tostarp personu reintegrācijā sabiedrībā pēc soda izciešanas un likumpārkāpumu prevencijā.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons